

Legjobb és leghirvevesebb
pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.
8946

Az Országos Kaszinó
palotájában
Budapest, Kossuth Lajos-u. 20. sz. alatt
Megnyilott
Papirkereskedés és Képes-levelezőlap
különlegességei raktára. — Tisztelettel
KLEIN VILMOS papirkereskedése,
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 20. sz. és
VIII., Kerepesi-ut 73. 8951

Épp most jelent meg
Seefehlner J. L.
cs. és kir. udvari szállítónál,
Budapest, IV., Váci-utca 20.
F. tánczeneked, ootillonfigurák, farsangi és bál
cikkek árjegyzéke. 9009
Bárkinék ingyen és bérmentve.

MARSCHALL ANTAL
szpecialista női cipész,
Budapest, IV. ker., Bécsi-utca 2. szám.
Alapítatott 1832.
Érzékeny lábakkal könnyű és finoman kidolgozott czi-
pöket készít mérték szerint. — Vidéki megrendelések
minta-czipő után. 8979

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a Filizles orientales által, Ratié
gyógyszerárúháznál Párisban, Passage Ver-
deau 5. az egyedüli szer, mely két hónap alatt
és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az
aszonyi kebel fejlődését, valamint a ke-
bel idomának szilárdaságát biztosítja.
Egy üvegecske ára használatai utasításával együtt
3 forint. Raktár: Török József, Budapest,
Király-utca 12. sz. 8442

GERMANDREE
porhanyós állapotban és tablettákban.
Francia szabadalom. A szőpesség tükre, ideális illattal
feltöltött tartós, egészséges és díszes. A Germandree
az arcbőrnek egészséges és tiszta színt ad.
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, Paris.
Kapható Török József gyógyszerárúháza Budapestban.

Wachtl és Társa
Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
Fényképészeti cikkek
raktára 8810
Fotografische Manufactur.
Új árjegyzék ingyen és bérmentve.

WOTNITZ MANFRED
REPRODUKCIÓ BUDAPEST
MÚINTÉZET. KIRÁLY-UTCA 30
Telefon 18—99. 8972

CRÈME DE FANCHON
a 3 sziv véd-
jeggyel.
Rögtön fnoimó és
szépitő arckrém. Leg-
jobb a világon! —
Ártalmatlan!
Zsírmentes!

RIVIERA IBOLYA
IGAZI IBOLYA ILLAT
kizárólagos készítői
MOTSCHA & Társ
BÉCS, LUGECK 3 sz.
8994

Mézes-czukorkák
kőhögés, rekedtség stb.
ellen. — Raktár:
Detsinyi Frigyes
drogistánál
Budapest, V., Marokói-u. 2.
A fekete kutyához. 8037

Keresztény Ruhaszövetkezet
Teréz-kört 46. sz. alatt
megnyitott minden fáradságot, küzdelmet félre téve, a vezetőség arra tö-
rekedik, hogy a lehető legjobb kiszolgálásban részesítse a vásárló tagokat.
A szövetkezet áruházaiban kapható minden czikk, a mi nélkülözhe-
telen szükséglet képez a ruházathoz. — Kapható mindennemű
férfi-, női- és gyermek-ruccik. Pápa, vászon, szövet stb. stb. Első-
rendű szabást alkalmazunk, a ki a legkényesebb igényeket is kielégít-
heti. Kézpénzfizetés és részletfizetés mellett szerződhet le az összes
áruk. Vásárolni csak tagnak lehet. Tagul az tekintik, a ki legalább egy
üzletrészt jegyz, melynek legalább 40 koronát tevő értéke vagy egyszerre
vagy 10 egymást követő havi 4 korona részletekben fizetendő.
Minden tag jogosult 30 korona erejéig hitelben vásárolni és köteles
a hitelezett összeg 10%-át fizetni, elkülönítve az üzletrész törlesztésétől.
A tagok száma ez idő szerint 741, a kik összesen 1831 üzletrészt
jegyeztek, melynek értéke részben befizetett.
Támogassuk teljes erőnkkel a „Keresztény
Ruhaszövetkezetet“.
8961

PEMETEFÜZÜKORKA
rekedtség
köhögés és
hurut ellen.
ARA 60 fillér.
Kapható minden gyógytárban. 8869

Thierry A. Balsam-a
főitmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső be-
tegségek ellen. Különleg a legesetesebb háziszor a
gyógyszerész:
Thierry A. Centifolia-kenőcse
csodakenőcs (evezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utólréhetetlen! Főlegesen teszi legtöbb
esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendő gyogyíthatatlannak tartott csontszu, sőt njobban
kittűnő antiszeptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyogyulást hoz létre. Gyors pulist
és osztató hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely
franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beküldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Ki-
mutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész leváltár áll rendelkezésre és megtekintésre azon
eredeti bizonylatokból, melyeket a két szerről a világ minden részéből beküldtek. — Utánzatoktól óvakodni
és figyelemmel tessék lenni a minden tégelyre beegott czégre: **Apothek zum Schutzengel des**
A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszatartani a hamisított és
hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:
Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetkezetének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the
Admiralty, London.) — Kapható Budapestben: Török József gyógyszerárúháza. 8907

Megay Boheme tortája
a legjobb torta; jóságával az ideai brüsszeli kiállításon az első díjat nyerte.
Megay Robert cukrász Miskolcon 1. sz. 2 K 30 f. vétele után küld
önnek egyet bérmentesen. Budapest Székes Ede és Seidl József
cs. és kir. udvari szállító uraknál, a vidéken minden legelőkelőbb csemege
üzletben kapható. Miután utánozzák a tortát, kérem csakis a Megay
Robert névvel ellátott dobozban esomagolt tortát elfogadni. Ugyanott
egy kitűnő Szalmit-torta 2 korona. 8780

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztr.-magyar, román kir. és belga fejed. udv. szállító.
Kertületi gyógyszerész Kornenburg, Bócs mellett.
8 arany-, 19 ezüst-érem, 30 dísz- és elismerő oklevél.
Kwizda fele Kornenburgi marha láppor
Állatorv. diáktól szer lovak-, marhák- és juhoknak.
Közel 60 év óta a legtöbb istállóban használatban érvényesítéssel,
rossz emésztéssel, valamint teheneknél a tej javításá-
ra és tejelődés fokozására szolgál. Egy doboz 1 kor. 40 fill. fél doboz 70 fill.
Valódi csak a fenti védjeggyel és kapható minden gyógyszerárúháza
és droguskereskedésben. Főraktár:
Török József gyógyszerész. Budapest, VI., Király-u. 12.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
téli és nyári gyógyhely.
Elsőrangú. E kénesvízű gyógy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel és
legmodernebb iszapfürdőkkel,
pompás ásványvíz uszodák-
kal, kő- és kádfürdőkkel.
Prospektus ingyen bérmentve.

Dr LERAS VAS PHOSPHÁT
Ezen vaskészítmény tartalmazza a vér és eson-
tok legfontosabb elemeit. Kötőnő gyógyszer vérs-
zegénység, sápkór, gyomor-fájdalmak, vérvesz-
tés eseteiben, szabályozza a hőszárat, könnyű
emésztést és kiváltképen hölgyeknek, fejlődés-
ben lévő fiatal leányoknak, valamint gyenge
gyermeknek legmelegebben ajánlható. Egy
üveg ára 1 fnt 50 kr. Magyarországi főraktár.
Budapest, Török József gyógyszerárúháza Király-utca 12. sz.
8975

106 oldal terjedelemben jelent meg az
OPERETTE-ALBUM
Ára füve 3 kor, díszkötésben 5 kor. — Megrendelhető:
ZIPSER és KÖNIG
zeneműkereskedésben 8964
Budapest, Andrassy-ut 4. (Harkányi-palota)

VASÁRNAPI UJSÁG
4. SZÁM. 1901. BUDAPEST, JANUÁR 27. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnökökkel együtt) egész évre 24 korona, félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 10 korona, félévre 5 * Kihirdetési díjak: a postai postpaid díj a hirdetés kezdéséig, a postai díj a hirdetés végéig.

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ.
1819—1901.
A világtörténelemben pártját ritkító hosszú ural-
kodás után hunyta le örök álomra szemét
az angolok királynője, India császárnője,
Viktória. Nyolcvankét évet élt és csaknem hat-
vannegy évig uralkodott, rengeteg birodalma
népeinek soha nem csökkenő szeretetétől és
hódolatától körveve, meggyászolva a világ
minden táján, a hol csak angol lobogót lenget
a friss tengeri szél.

Valóban, nagy oka van az angol nemzet-
nek, gyászolni Viktóriát. Uralkodásának hosszú
ideje annyi áldást árasztott nemzetére, annyira
emelte külső hatalmát, belső jóllétét, oly mé-
lyen belevészte a lelkebe az angol világuralom
eszméjét, hogy az angolok mindenkor nemzetük
legfényesebb és legtermékenyebb korszakai közé
fogják számítani Viktória korát.
Ifjú szépségben sugárzó tizennyolcz éves
leány volt Viktória, mikor trónját elfoglalta.
Elődei nem olyan uralkodók voltak, hogy
nagyon megszilárdult tekintélyű trónt hagytak
volna rá, de vele volt a nemzet rokonszenve,
a mely önkéntelenül fölbredt a szép fiatal nő
iránt, a ki e mellett a liberális nézetei miatt
népszerű Kent hercegné volt a lánya. Beesés
örökséget hozott magával a trónra: kitűnő
nevelést, szigorú kötelességtudást s rendithe-
tetlen igazságszeretetet. Főleg a szász-köburg-
góthai családból származó anyjának köszön-
hette eme tulajdonságait, melyek alapjává lettek
élete minden törekvésének. A politikával libe-
ralis auspiciumok alatt ismerkedett meg: a lel-
kes whig-párti Melbourne lord volt a tanítója s
később első miniszterelnöke. De már uralko-
dása elején is megmutatta szigorúan alkotmá-
nyos, a pártok felett álló felfogását: mikor a
parlamentben a konzervatívok kerekedtek felül,
nehéz szívvél bár, de megvált Melbournétól és
Sir Robert Peelre bízta kormányá vezetését.
Ekkor megismerkedett a királynői állás sulyá-
val és kellemetlenségeivel is: a konzervatív
kormány még azt sem akarta tűrni, hogy az
udvartartásban tovább is a whig-párti családok
hölgyei álljanak a királynő személye körül s
azt kívánta, cserélje ki őket tory-hölgyekkel.
Viktória ellenállt e követelésnek, hangoztatva
környezete megválasztásának szabadságát. Sir
Robert Peel ekkor a parlamentben nyilvánosan
panaszolta fel a királynő magatartását. Ez a

látásról kicsinyes kérdés egy darabig némi
bizalmatlanságot szült a királynő iránt az angol-
ok egy része közt. Mikor azután a királynő
végre is engedett a miniszterelnök kívánságá-
nak s elbocsátotta eddigi hölgyeit, oly jelét adta
ezzel alkotmányos érületének, a melylyel
kivívta azok hódolatát is, a kik eddig gyna-
kodva néztek rá.
További uralkodása alatt nem fordult elő
több eset, hogy ellentétbe helyezkedett volna
a parlamenti többség akaratával. Ám azért az
ügyek vezetését nem bocsátotta ki kezéből, nem
engedte magát akarat nélküli árnyékuralkodóvá
lealacsonyítani, hanem kivált külpolitikai kér-
déseknél érvényesítette nézeteit, a mennyire
ez az alkotmányával összefért. A míg férje,

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ. 1900. évi fénykép.

A KENTI HERCEG, VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ ATYJA.

Westall 1830. évi festménye.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ GYERMEKLEÁNY KORÁBAN.

A KENTI HERCEGÉNÉ, VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ ANYJA.

Albert, a forrón szeretett s halála után soha el nem felejtett *Prince-Consort* élt, az ő tanácsai szerint járt el s nem egyszer keresztülvitte akaratát miniszterei ellenére is — s az angol nemzet csak hálás lehet neki érte.

Uralkodásának első időszaka a belső forrongások s a forradalmak ideje volt egész Európára nézve. Az ő birodalmát a sors megkímélte a belső zavaroktól; a forradalmi tűz Angliában nem talált táplálékot. Szilárdan állott Anglia az általános viharban, mint a népszabadság és parlamenti alkotmány irigylett igéret-földje s a népszabadság menekültjeinek, köztük Kossuthnak és magyar társainak, vendégszerető menedékhelye. A háború borzalmaitól azonban őt sem kímélte meg az események fejlődése. Európában csak egyszer kellett ugyan angol vért ontani: a krími háborúban, de a gyarmatokon s kivált Afrika forró sivatagjain úgyszólván szüntelen szült az ágyú, omlott az angol vér. Az őriási britt világbirodalomban, melyben sohasem nyugszik le a nap, alig volt időszak, midőn a harcok Janus-kapuját be lehetett volna zárni. Az előindiai lázadás, melyet vérből fújtott az angol fegyver, az asanti harcok, a délafrikai zulu-háború, az egyiptomi zavarok, a mahdi csapatától szenvedett veszteségek, erős próbára tették a nemes érzésű királyt, a gyöngéd szívű asszony lelki erejét. A politikai szükség érdekében azonban elfojtotta egyéni érzéseit s női szívének ott engedett nyilvánulást, a hol a körülmények engedték: a halottak megsiratásában, családjaik vigasztalásában, a sebesültek ápolásában.

Ezek a harcok egy nagy eszmének álltak szolgálatában, a mely legelőször s legteljesebben Viktória kedvelt miniszterelnökében, Disraeliben testesült meg. Ez az angol *imperializmus*, az angol világhatalom eszméje. Ennek szolgálatában állottak az egymást felváltó kormányok s szolgálatában állott első sorban maga a király. Ezért folytattak az angolok, miután Ázsia legértékesebb tartományait maguk számára biztosították, hódító politikát Afrikában, északon Egyiptom, délen pedig a Fokföld birtokára támaszkodva. A felső Nilus vidéke, Dél-Afrika belseje a Jöreménység fokától, a portugall partvidék mögött, a nagy tavakig s a Nyugat-Afrikában hódított gyarmatok s politikai főeredményei. S végcélja ennek a terjeszke-

désnek kétségkívül az az óriási terv, melynek atyját Rhodes Cecilben szokás látni: egész keleti Afrika, a Fokföldtől a Földközi tengerig angol fenhatóság alatt. A most folyó boer háború erősen akadályozza e terv gyors keresztülvitelét, de az angol erő és angol szivósság sok nagy akadálylál megküzdött már.

E területi hódításoknál azonban sokkal fontosabb eredménye Viktória uralkodásának az a szorosabb s bensőbbé vált kapcsolat, mely az anyaország és gyarmatai közt böles intézkedések és törvények alapján létesült. Viktória előtt állandó volt az angol intéző körökben a félelem, hogy a gyarmatok fejlődése, önállóságra vergődése az elszakadáshoz fog vezetni, mint a hogy Észak-Amerikában arra vezetett. Ezért a gyarmatokat úgy tekintették, mint szabad intézményekre, külön, autonómikus belkormányzatra nem alkalmas, erőhatalommal kormányzandó területeket. Így aztán érthető volt a gyarmatok idegenkedő, hideg érzülete s kétes lojalitása az anyaország iránt. Viktória uralmának vívmánya a *self-government*, az önkormányzat rendszerének diadala jutása, a mely belső ügyekben lehetőleg teljes szabadságot enged a gyarmatok lakóinak, saját önkormányzati törvényhozással s csupán csak a trónhoz, a birodalom egységéhez való ragaszkodás kötelezettségével. Először Kanadában kezdtek ezt a rendszert s a mikor ott bevált, alkalmazták a Fokföldön és Ausztráliában is. Ennek köszönhető a mostani kedvező állapot, a mikor minden gyarmat őszinte ragaszkodással viseltetik a közös haza iránt s a látszólagos decentralizálás mellett is a birodalom egységesebb és tömörebb, mint valaha volt. India, melynek eszaki részét Viktória vette föl elsőül ezime közé, az egykor mindig lázadásra kész gyöngye az angol koronának sem mutat hajlandóságot az elszakadásra, a mi eskis az enyhébb, emberségesebb s a bensülötteknek több szabad mozgást engedő kormányzat eredménye. Fényesen nyilatkozott meg a gyarmatok hűsége a most folyó boer háborúban is, mikor Kanada és Ausztrália nagy önkéntes csapatokat küldöttek a királyné zászlai alá, holott erre nem is lettek volna kötelezve. S még fényesebb bizonyítéka ennek Ausztrália, melynek tartományai most, a legutóbbi hónapokban alakították meg államszövetségüket, a gyér népességű fegyverez-koloniákból alakult kultur-

területek e nagy egyesülését, a mely megalkulásának első tényével is az anyaországhoz való hűségét hangoztatta.

Mind e politikai sikereknél nagyobb jelentőségűek Viktória uralkodásának gazdasági és művelődési eredményei. A rengeteg gyarmatbirodalom gazdasági javainak kiaknázása ez alatt a hat évtized alatt oly óriási lendületet vett, a mely az angolt a földkerekség leggazdagabb nemzetévé tette. Ezer meg ezer mérföldnyi szűz talaj került az angol lobogó védelme alatt művelés alá, a föld minden éghajlatának terményei, az angol szorgalom eredményei hallatlan gazdagságban áradtak Anglia kikötőibe, hogy onnan aztán az angol kereskedő révén szétterjedjenek a világ minden részébe. Az ipar föllendülése, sok millió munkás közös fáradságának gyümölese, bámulattal és irigységgel tölti el az idegen nemzet fiának szívét; vasutak, óriás tengeri hajók alig győzik szállítani az angol munka termékeit a világ minden tájára.

A gazdasági élet hallatlan arányú fejlődése egyrészt s az angol közszellem egészséges iránya másrészt, elvette mérgét annak a kérdésnek is, mely ma legtöbb gondot ad a szárazföld államférfiainak: a szociális kérdésnek. Forradalmi törekvések, beteges túlzások nélkül vivja az angol szocializmus a maga küzdelmét a munkásszövetkezetekben s az általános szavazati jog alapján választott parlamenti képviselői útján. A munkások kiváltak, a mi jog számukra kivívható a mai körülmények között s komolyan, parlamentáris eszközökkel küzdenek céljaikért tovább.

S hogy mekkora gazdagságra jutott Viktória alatt Anglia, mutatja az, hogy az utolsó húsz év alatt öt milliárd frankot törlesztett államadósságaiból. S mutatja még jobban a mostani boer háború példája, a melyben az angolok a hadsereg ellátása és a szállítás terén akkora dolgokat műveltek, a melyekre alig tud példát a hadi történet. A Viktória Angliája ura a világ minden tengerének, a világtörténetben példátlan hajóhadával, központja a világ pénzforgalmának s a világ legelső kereskedője és iparúzóje.

Ezek Viktória uralkodásának fénypontjai. A fény mellett ott van azonban az árny is. Első sorban a folytonos harcokban ontott rengeteg

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ MINT MENYASSZONY.

ALBERT HERCEG, A KIRÁLYNŐ FÉRJE.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ TRÓNALÉPTE NAPJÁN. (1837 JUNIUS 20.)

vér, angoloké és színes bőrű emberfajoké egyaránt. Ott van azután Irország, a mely állandó betegség tanyája Anglia testén. Ott még ma is izzó az angol elleni gyűlölet, a mely Viktória uralkodása alatt ádáz parlamenti harczoknak, összeesküvéseknek, véres zendüléseknek volt szülője, mely O'Connell és Parnell, Irland koronázatlan királyát ismerte vezérének s a mely két, a királyné élete ellen intézett merényletre is adott alkalmat. Gladstone megkísérelte a folytonos izgatásnak, lázongó elégtelenségnek határt szabni az ireknek némi szabad mozgást engedő *homerule* javaslattal, de ennek keresztülvitelét megtört az angol nép féltékeny ellenállásán s az irek elkeseredettsége ma nagyobb, mint valaha. Mutatják ezt a mostani háborúban nyilvánított boer-barát tüntetések s az öreg Krügernek Dublin város diszpolgárává való megválasztása.

India csendes ugyan egy emberöltő óta, de azért vajmi sok gondot okoz az angol államférfiaknak. A föld e legtermékenyebb, mesés gazdagságú tartományában úgyszólván állandó a vidékenkénti éhínség; alig van esztendő, hogy az éhhalál ne pusztítana minden dögvésznel rettentőbben bensülött lakói között. És a hatalmas, gazdag Anglia nem képes rajtuk segíteni, még csak enyhíteni is alig bírja a szenvedések e borzalmasságát.

Hatvanégy esztendő boldog, sikerekben gazdag uralkodását sötét felhők árnyalják be Viktória utolsó két évében. A boer háborúban az angol nemzet szembe került Európa egész közvéleményével, kockáztatta eddigi hírnevét, mely a jog és szabadság hazájának dicőségével ragyogtatta be az angol nevet. És a harczerékben csapás-csapás után érte az angol fegyvereket s most is, midőn már-már azt hirdette a fellengző reménykedés, hogy a háborúnak vége: újabb kínos meglepetések árnya borult a királyné utolsó óráira s újabb meg újabb erőfeszítések és véráldozatok válnak szükségessé az oly kevésre becsült maroknyi parasztnép ellen. Méltán nézhet aggodalommal a jövőbe Britannia, méltán kérdezheti, vajjon Edvárd uralma folytatása lesz-e anyja dicsőségének, vagy a hanyatlás, a veszedelem korszaka fogja-e követni a virágzás, a fejlődés három emberöltőjét?

Nem volna teljes Viktória uralkodásának ez a rövid összefoglalása, ha meg nem említenék,

hogy az ő kora gazdagon termette Angliának a jeles férfiakat. Csakis így érthető a királyné kormányzatának sikerei. A politika mezején oly munkatársai voltak, mint Peel, Palmerston, Russel, Gladstone, Disraeli. A tudományban Darwin, Stuart Mill, Herbert Spencer, Macaulay, Carlyle korszakot jelentő nevek; az irodalomban Dickens, Thackeray, Bulwer, George Elliot, Wordsworth, Browning, Tennyson, Swinburne dicsőségei volnának bármely fénykorszaknak; a képzőművészetek virágzása Angolországban meg épen Viktória korszakához fűződik.

Schöpfung Aladár.

AZ ANGOL KIRÁLYNŐRŐL.

— Skótsági emlékeimből. —

Hogy hát a jó öreg angol királyné is itt hagyta ezt a veszekedő földi világot! Majdnem hajlandó volnék gyászférvolt kötni érte, a mit tőlem bizony meg is érdemelne. Mert életem legboldogabb részét az ő birodalmában töltöttem, mint az ő alattvalója. Ne kicsinyeljétek pedig ezt az én kijelentésemet: nagy dolog az, angol alattvalónak lenni, habár csak ideiglenesen is; csak az tudja, a ki megpróbálta és élvezte annak minden előnyét. Csak az ókori «civis romanus» érezhetett abból valamit, a mint hogy Nagy-Britanniának, a történelemben is, a római birodalom az őse, a melyhez leginkább hasonlít, csak hogy az utód külön még elődjénél is. Mindkettő hódításai által világhatalommá, a földkerekség első nemzetévé növekedett; s a mi még fontosabb, a meghódított tartományokba mind a ketten bevitték saját magas kulturájukat; mindenütt javítottak, alkottak, teremtettek, maradandón, szilárdan, ott hagyva kezük nyomát, a melyet a rómainál több mint két ezer év sem tudott eltörölni, oly hatalmas az. Egészen ellentétesen a mi török atyánkfiaival, a kinek ott látkát a hódított tartományokban csak a kieltelenség és pusztulás jelzi, mert ez ugyan nem alkot újat. Még szerencse, hogy a Korán a fürdést megparancsolja, így legalább maradt ránk tőlök kárpótlásul egy-két budai fürdő.

A mint az ember Nagy-Britannia partján szarazra lép, azonnal érzi, hogy az eddigőtől elütő, egészen más világban van. Még a levegőn is érzik, akármilyen ködös legyen is, hogy ez a szabadság levegője. Másként járnak az embe-

rek és másként tekintenek egymásra és a világra. Mikor először láttam a munkásnépet déltől, hazafelé menni, kezükben különféle szerszámokkal: úgy megbámultam őket: emelt fővel, olyan nyugodt, komoly méltósággal haladtak, mintha mindegyik a kincstár első lorja lett volna, csak a ruhájuk volt kissé kopottabb. A lépéseiken látszott az angol polgár büszke öntudata, hogy az ő személyük és lakásuk, akármilyen szegényes is különben: szent és sérthetetlen. A rendőrnek csak a jótékony és szeretetreméltó oldalát ismeri ott az ember; (szereti is őket mindenki.) Ha valami bajba, zavarba jutunk, a mindig kéznél levő rendőr készségesen kiségit bennünket. Egyik honfitársunk, mondják, az első napon szórakozottságból elfeledte a házszámot megjegyezni, a melybe szállva volt; még az utca nevé sem tanulta meg jól kimondani. Mikor este későn haza felé bandukolt egy vendéglőből, akkor vette észre nagy szepegeve, hogy a sok egyforma ház közt nem tudja, melyikben lakik. Az utcára csak ráakadt valahogy, de hát aztán? Kétségbeesésében, mert mást nem tehetett, a járdán nyugodtan sétáló rendőrt szólítja meg: «Please, sir, nem tudná megmondani, hol lakom én?» A rendőr megnézi, azzal szépen karon fogja, elvezeti lakása elé; még fel is csönget, hogy nyissák ki a kaput, s azután udvariasan jó éjt kíván neki. Ő még reggel megjegyezte, hogy az idegen arezú és ruházati férfi honnét jött ki. Ha két matróznak vagy munkás embernek becsületbeli ügye támad, — mert az van ott is, — azok mindjárt ott az utcán elintézik a dolgot. Levetik felső kabátjukat, felgyürköznek s az ősz nemzeti párbajhoz, a boxoláshoz fognak. Körülöttük azonnal egy kis kör képződik nézőkből. Ott van a rendőr is, s nézi nyugodtan a dolgok lefolyását. Ezse ágában sines, hogy beleavatkozzék, ha csak valamelyik fél fel nem szólítja. Az ezeknek az embereknek magánügyük, semmi köze hozzá. Mikor aztán az egyik fél már eleget kapott és elterült a földön, akkor ő is oda lép és segít azt talpra állítani és megmosni, ha szükség van rá. A jó «Gyuri bácsinak»* szombat esti összejövetelein a világ

* Lichtenstein György; Kossuth mellett volt valami alkalmazásban. Azután emigrált ő is s Edinburgban telepedett meg, hol mint zongora-tanár szép és tisztelt állást teremtett magának. Néhány évvel ezelőtt történt halálakor a «Vasárnapi Ujság» is külön megemlékezett róla.

A KIRÁLYNŐ AZ ELSŐ TANÁCSÜLÉSEN.

Wilkie festménye.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ MENYEGZŐJE.
AZ ANGOL KIRÁLYNŐ ÉLETÉBŐL.

Hayter festménye.

A KIRÁLYNŐ ÁLDOZÁSA KORONÁZÁSA ALKALMÁVAL.

Leslie festménye.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ MEKKORONÁZTATÁSA.
AZ ANGOL KIRÁLYNŐ ÉLETÉBŐL

Hayter festménye.

1868. évi fénykép.
Viktória angol királynő egyik unokájával.

1867. évi fénykép.
Viktória angol királynő.

mind a négy sarkából összeverődött idegenek, legnagyobb részt emigránsok, össze-vissza bíráltuk az országnak és az emberi fajnak minden nemű intézményét, élesen, szabadon, szókimondóan; soha eszünk ágába se jutott, hogy a kimondott szóért, ha kiszivárogná is, baj érhet bennünket. Hiszen tudtuk, éreztük, hogy minden brit polgár szabadon kimondhatja, a mit gondol és érez, akár szóval, akár nyomtatásban. Ha valakinek kifogása van ellene, forduljon a bírósághoz; az ő dolga.

Ennek a nagy és szabad nemzetnek az uralkodója volt 64 éven keresztül a most elhunyt királynő. Roppant nagy idő, még egy falusi bíróságban eltölve is, hát még az angol trónon. Alig 18 éves fiatal leány volt, mikor a nehéz koronát fejére tették (1837-ben) s 82 földi esztendő adott neki a gondviselés. Mennyi mindent látott, mennyi mindent átél, örömben és bánban, ez alatt a majdnem három emberöltő alatt! Hányat látott sirba hanyatlani, a kiket szeretett, ifjakat és öregeket s köztük a szívének legkedvesebbet is. És a népek életében micsoda nagy rázkódásokat kellett megélnie: véres forradalmakat, trónok összeomlását, világ-csodálta koronás fő siralmas bukását. Csak az ő trónja állott szilárdan mindig; csak az ő népe volt nyugodt és hű rendületlenül. Az isteni gondviselés, a hosszú életen kívül megáldotta sok, igen sok jóval: első helyen egy általa bálványozott, derék és igen jó férjjel; s ezen áldott frigyéből származó, mindkét nemű számos gyermekkel. S mind szépek, derekak, egészségesek voltak. Minő hatalmasan kiemelkedő alak volt például a mostani német császár anyja, midőn beteg férje oldalán a trónra jutott, s a maga jogait, a szív jogait védve, szembe szállt a hatalmasokkal, s a leghatalmasabbal, a rettegett vas-kancellárral is. Nézd, Viktória leánya ez! Európa leghatalmasabb trónjainak adott uralkodónőket, — de jutott sarjából a kisebb embereknek is, — s az unokák és déd-unokák mekkora serege állja körül ravatálát! Igazán ó-tamentomi kép, az ő népének legkedvesebb könyvéből való.

Uralkodásának történetét majd el fogja beszélni, több vagy kevesebb igazsággal, a Historia; itt csak a nőről, a hozzánk hasonló emberi lényről egy-két szót.

Nagy szerencséje volt, hogy kitünően nevelték. Korán özvegyen maradt édes anyja Nagy-Britannia trónjának leendő örökösét úgy nevelte, mintha szegény leány lett volna. Önállóságra, rendre, takarékságra szoktatta. Ez utóbbi tulajdonság annyira jellembe vésődött, hogy megmaradt nála késő öregségeig, s ezer és ezer, mosolyogva tovább adott apró történetekben jutott a közönség emlékezetébe. A ma-

gyar ember, sajnos, nem sokra becsüli a takarékságot, pedig ha tudná, hogy mennyi minden boldogságnak ez az egyszerű erkölcsi tulajdon az alapja! Értelemre és jóságra nevelték, — mondják életírói. Valóban, tiszta itéletű, kiválóan értelmes nő volt már fiatal korában, a ki a legnehezebb helyzetekben is föltalálta magát és nem veszté el fejét. De e mellett valami megnyerő kedvesség, naivsággal vegyült báj is volt benne, melylyel a legkomolyabb államférfiakat is egyszerre meghódította. Később, midőn az élet ragyogó napfénye fölötté is elhomályosult: egyszerű, vallásos, jó asszonyává lett, a kit mindenki szeretett, és az maradt holtá napjáig. Az egyszerű polgári nőnek minden érénye megvolt benne, egész addig, hogy gyermekei nevelésével nagyon törődött és azt szigorúan vezette.

Máskülönben esodálatosan napfényes, boldog volt az ő fiatal élete, majdnem egy századnegyeden keresztül. Házassága a legizább szerelmi házasság volt, a mi valaha halandók között kötöttet. Férjét, Szász-Coburg-Gothai Albert herceget, ki unokatestvére volt, ő maga választotta: s mondhatni, ő maga kérte meg. A fiatal herceg, Böles Frigyes szász választófejedelemnek, a német reformáció legelső

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ MEGKORONÁZÁSÁKOR. (1838.)

hivének és pártfogójának egyenes leszármazottja, rendkívül szép férfi volt; (az ország különböző nagyvárosaiban fennálló szobrai is annak mutatják); mintegy három hónappal fiatalabb a királynőnél. Jelleme, tehetsége, képzettsége is méltóvá tették királynői arájához. «Úgy nevelték föl, — mondja Mac Carthy, — mintha hivatásszerű zenészsé, hivatásszerű vegyészé vagy botanikussá, s a történelem és szépirodalom s a szépművészetek tanárává kellett volna lennie.» A mellett a herceg rendkívül tapintatos, okos, belátó ember volt, ki az oly nehéz és komplikált angol alkotmányos viszonyok közt egyszerre megállta helyét, és sok, ötlettel kényes kérdést, a mit a miniszterek félig elrontottak, ő maga oldott meg sikeresen. Egy ilyen imádott férj oldalán, nem csoda, ha a fiatal királynő családi élete egy megvalósult napfényes idyll volt, férjének 1861-ben bekövetkezett korai, váratlan haláláig. 1840 februárjában esküdtek meg s a férj 1857-ben kapta a parlamenttől a «Prince Consort» (fejedelemi hitvestárs) címet. A királynő, férje halála után kiadott több munkában örökíté meg ennek emlékét s az ő iránta érzett nagy szeretelmét, melyek közt talán a legkedvesebb az 1868-ban megjelent Napló-töredéke, melyet Angliában csak a Queen's book-nak, a királynő könyvének neveztek s olvasták sok százezeren, nagy gyönyörűséggel. E naplóból látszik, hogy fiatal szívét mennyire betölté, teljesen és korlátlanul, férje iránti nagy szerelme. Mindig s mindenütt, minden gondolata csak az ő Albertje körül forog. Albert ezt mondta; Albert ezt tette. Hogy fogja ezt szeretni Albert; mit szól majd ehhez Albert? Mikor Aberdeenban a természettudósok valami nagy gyűlést tartottak, melyet, mint elnök, a Prince Consort nyitott meg: micsoda aggodalomban van otthon, hogy miként fog sikerülni a megnyitás; vajjon tetszik-e a beszéd?! S micsoda örömben tör ki, midőn az első tudósítás megérkezik, hogy minden nagyon jól ment, a beszéd szép volt és mindenkinek tetszett. Balmoralt, e zord, de nagyon regényes fekvésű nyaraló-helyet is, Felső-Skócziában, azért szerette olyan nagyon, mert azt Alberttel együtt teremtették, szépítették. Bizony, kevés földi halandót szeretett úgy asszony, mint Albert herceget az ő jó kis királyi asszonya. De meg is érdemelte.

A milyen nagy volt a boldogság, olyan mélylőn a gyász a szeretett férfi halálakor. A világító, melegítő nap kialudt rá nézve s azon túl

csak a kötelesség rögös útja maradt meg. Nem tudja feledni; az uralkodás gondjaitól üresen maradt óráiban mindig csak férje emlékével foglalkozik; ekkor kezdi kiadni a rá vonatkozó napló-jegyzeteket is, mintegy enyhülettül.

Mikor én országában laktam, már akkor bús özvegyasszony volt. Az én kemény fejű, fiatal puritán barátaim, bizalmas beszéd közben, bizonyos kegyetlen, szánó gúnnyal emlegették, hogy a mendemonda szerint éjszakánként elhunyt férjének szellemével társalkodik, a ki neki megjelenik. Mert Kálvinnak, vagy a nem kisebb Knox Jánosnak szellemi ivadéka csak az erős Zebaóth Istenben hisz, (némelyik még abban sem), s kineveti a visszatérő szellemeket. Pedig hát meg vagyon írva, hogy a szeretet erősebb mint a halál s keményebb, mint a koporsó.

De hát az özvegy királynőnek is, mint mindnyájunknak, ha az élet édes varázsa eltűnt, megmaradt a kötelesség útja, a melyen járnia kellett tovább. És járt is híven, egyenesen, keresztényhez illően. A kötelességé, nagyszámú családja körében, s a még nehezebb kötelességé, a milliók kormányzásában. S ez utóbbi nem volt mindig nagyon könnyű. Dolgozat kellett szentítenie, a melyeket, ha szívére hallgat, bizonyára nem enged meg, vagy nem úgy intéz el; de mint az angol birodalom uralkodója, kénytelen volt engedni nemzete törvényesen kifejezett akaratának. Asszonyi szívének rokon- és ellenszenvéi azért megmaradtak, nemcsak a dolgok hanem az államférfiak iránt is, de nem igen érvényesülhettek. Gladstonet például, ki annyiszor vezette uralkodása utolsó felében az ország ügyeit, nem igen szerette. Talán ösztön-szerűleg félt merész politikájának következményeitől. Lehet, hogy e kétségtelenül nagy szabású államférfiú egyénisége is, a maga nagy komolyságával, doctrinár, meg nem alkudó elveivel, a mely egyéniség igen sokban hasonlított egy puritán, kemény kálvinista püspökéhez, visszatetszést keltett benne. De ha mint a parlament többségének vezére jelent meg előtte: az asszony elhallgatott s a királynő teljesíté kötelességét. Disraelit, a finom, eszes világfit sokkal jobban szerette; s városos időkben ez nem egyszer fel is kereste vidéki tartózkodási helyén, hogy vele tanácskozzék. S az sem lehetetlen, hogy idősebb korában jobban bízott a toryk vezérében; mert bizony többé-kevésbé

1900. évi fénykép után.
VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ DÉDUNOKÁIVAL, GYÖRGY YORKI HERCEG GYERMEKEIVEL.

mindannyian torykká leszünk, a mint megöregszünk.

Uralkodásának, mely alatt oly roppant haladás történt az irodalom, tudomány, közneveltség és közgazdaság terén, egyik érdekes vonása, hogy alatta a párbajozás mondhatni teljesen

megszűnt Angliában. Még uralkodása elején elég gyakori volt ez (persze, nem annyira mint minálunk), még előkelő parlamenti tagok között is: s ma már tiszta igazság gyanánt lehet elfogadni Mac Carthy szavait, midőn mondja: «e pillanatban egy párbaj ép oly ostromba és vad anarchizmus színében tűnnék föl Angliában, mint a tüzes vas érintése útján való istenítélet, vagy a boszorkányégetés.»* A büszke, férfias és egyáltalában nem gyáva angol erkölcsöknek ezen megszelídítését Albert herceg kezdte, mindjárt egybekelésük után, még pedig a hadsereggel. A legbefolyásosabb embereket, magát Wellington herceget is, megnyerte annak, hogy a párbajt a becsületbírássággal helyettesítsék. A királynő azután hű és buzgó támogatója volt férjének ebben is. Nem csak szóval, de tettekkel is kifejezte minden alkalommal, hogy a párbajozókat föltétlenül és szigorúan elítéli. Nem fogadta őket az udvarnál és másképpen is éreztette velök, hogy nem tartja őket jó és keresztény embereknek. Az eredmény lassanként az lett, a mit az angol író föntebb kifejezett. Azt gondolom, hogy ha nálunk is az udvar indítana akciókat a párbaj ellen: annak sokkal nagyobb eredménye lenne, mint ha csak az újságírók teszik.

A megboldogult királynő egész életén át jó volt mindenkihez, szegényhez és gazdaghoz egyaránt; szerették is mindenfelé, kivált azok, a kik személyesen is találkoztak vele: még se kerülhette el a magasan állók végzetét. Hatszor követtek el ellene merényletet; az elsőt mindjárt 1840 nyarán, házasságának első évében; az utolsót 1872-ben. A hat közül négynek éretlen suhancok voltak a tettesei (17 évesek), három esetben tisztán feltűnési viselkedésből, csak az utolsónál, O' Conner Ártúrál játszott bele a politika, a mennyiben nála, elfogatásakor, egy kérvényt találtak a féni rabok érdekében; de ennek meg pisztolya használhatatlan régi fegyver és töltetlen volt s csak rá akart ijesztetni a királynőre. Érett ember kettő volt a merénylők közt: egy Hamilton nevű író költő 1849-ben pisztolyt süttött a királynőre, de a melyben, a vizsgálat szerint, csak pus-

* Mc. Carthy: Anglia története korunkban. Ford. Szász Béla. A Magyar Tud. Akadémia könyvkiadó vállalata. I. kötet. 144. lap.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ LÁTOGATÁSA A WOOLWICH KÓRHÁZBAN A DÉLAFRIKAI HÁBORÚ SEBESÜLTJEINÉL. (1900.)

kapor volt; s 1850-ben pedig egy Pate Róbert nevű ember, ki azelőtt huszár hadnagy volt, botjával az arcába vágott. Sérülés egyik esetben sem történt s egyetlen merénylet sem végeztek ki; halálra is csak a másodikat, Francis János nevű szubancot, egy gépész fiát, ítélte a törvényszék, de maga a királynő volt legjobban rajta, hogy az ítéletet végre ne hajtsák s azt deportációra változtassák. A 60-as évek vége felé az *irek* igen erősen mozgolódtak; politikai gyilkosságok, vagy gyilkossági kísérletek sűrűn fordultak elő; szeltére beszéltek, hogy a féniek magát a királynőt is meg akarják ölni. Ekkor a nagyobb városokban a műveltebb ifjúság, — leginkább egyetemi hallgatók, s polgárok is, — tömegesen beiratkozott önkéntes

nem. És ön? — Jó ízű mosoly ragyogta be a becsületes britt arcot, mikor ezt a képet látta; s ha megmosolyogjuk a félelmet, azzal már megöltük azt.

Nem is volt oka az angol polgárnak panasza az ő uralkodása alatt; zavartalanul élvezhette a szabadság, jólét és nemzeti nagyság minden áldását. A fejedelmi jogának itt már alig van valami hatalma a nép kormányzásában s a megboldogult ezt is anyai szeretettel gyakorolta. De a nagykorúságra jutott protestáns polgári önérték még ezt is feleslegesnek tartja. Mikor úgy téli estéken, a meleg *toddy* * mellett való beszélgetés közben önkéntelenül meg-

kidomborítva, eltérhetetlenül, mélyen benyomult a britt nép képzeletébe és szívébe; és hogy a mai Anglia legkomolyabb, legjóravalóbb része mind Carlyle tanítványa.

De ez már a jövőendő titka, a mely Isten kezében van. Most bizonyára csak a jó és böles uralkodót gyászolják mindannyian. S az egykor bájos ifjú leány, a boldog fiatal asszony, a hűbe merült özvegy, a milliók koronás fejedelme most ott nyugszik némán, mozdulatlanul, érzéketlen, mint a mi időnk is elérkezik. A ropant világbirodalomban, melynek határain

A connaughti herceg.

Alfréd coburg-gothai herceg.

II. Vilmos német császár.

A walesi herceg.

Viktória királynő.

Frigyes német császár özvegye.

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ CSALÁDJÁ KÖRÉBEN.

1899. évi fénykép.

rendőrnek (special constabler) a királynő védelmére. A rendőri hivatalnál megkapták a felhatalmazást és a jelvényeket s rendes polgári ruhájukban végezték tovább dolgaikat. Egy szép, magas theologus társam jött hozzám ez időben theára, s midőn felső kabátját levette, előbb kihúzta újjából a jól ismert rövid, de hatalmas rendőri botot. «Mi ez?» kérdém meglepetve. «I am special constabler» mondá nyugodtan. A «Punch» e páratlan humoristikus lap, hozott ez időtájt egy képet. A királynő kedves ponyján lovagol valamelyik vidéki kastélya felé; körülötte örvendő nép, főveiket rázva a levegőben. Mr. Punch, a lap személyesítője, jól ismert püpos hátával, kis természetével, nagy orrával, okos, vidám arcával előtte áll s kérdi: «Fél fel-séged?» «En? Mr. Punch! — feleli a királynő, —

oldódik a nyelv, nem ritkán, lehet hallani a nyilatkozatot: «Minek ez is? Sokba kerül egy királyi család az országnak. Olcsóbban is elkor-mányozhatjuk magunkat.» Mert ne feledjük, hogy Anglia már egyszer volt köztársaság, Cromwell idejében; s hogy ama néhány év története nem utolsó helyet foglal el az angol történelem fényes lapjai közt; sőt igen okos embernek mondják, hogy a mai Anglia nagyságának alapjait Cromwell és az ő puritánjai vetették meg. Hogy a nagy Protector alakja, Carlyle fonséges geniusa által megtisztítva és

* A skótok kedves itala; erős pálinka, meleg vizel kissé föleresztve s ezukkorral édesítve.

belől sohasem megy le a nap, végig suhan a hír fagyos szele: a jó öreg királynő meghalt! S a megszámlálhatatlan, különböző arcú, valóságú, ruházatu, gondolkodású népezrek szívében, — mint ilyenkor szokott történni — titkos, homályos sejtélem, találgatás mozdul meg: hát a mi sorsunk most vajjon mire fordul, jobbra-e, roszabbra-e? S a nagy, örök, hallgató Idő némán tolja előre óriás mutatóját, egyhangúan mormolva, — de a mit csak a halucináló lelkek hallanak, — Longfellow láb-as-órájával:

Soha többé — Mindörökké;
Mindörökké — Soha többé!

B. F.

VII. EDVÁRD.

Hatvannegy év óta asszony ült Anglia trónján. A történetírás fogja megítélni, hogy a női kormány milyen hatással volt Anglia alkotmányos életére. A nap krónikásai csak azt látják, hogy egy szokatlanul hosszú uralkodás után, mely egy rendkívüli asszony egész egyéniségének bélyegét magán viselte, Anglia élete új korszakba lép.

Az agg Viktória utódja már maga is koros férfi, ki elődjével és édes anyjával való bensőséges viszonya mellett is folyvást oly távol állt az államügyek intézésétől, hogy eddig csak a legbeavatottabbak sejtették benne az uralkodói tulajdonságokat. Pedig ezek nem hiányoztak a hercegeben. Közéleti szereplése eddigéig inkább csak a koronkenti reprezentálásra szorított; de mindenki tudja róla, hogy hazája ügyeinek alapos ismerője, a szónoklás művészetében pedig egész Angliában kevesen vetekedhetnek vele. Hangja tiszta és meszszehangzó. Előadása egyszerű és méltóságos. Pedig fiatal korában sok küzdelmébe került legyőzni elfogultságát és soha sem tartozott azok közé a «kész szónokok» közé, a kiknek elemők a nyilvános beszédek tartása.

Viktória, uralkodásának utolsó éveiben, nagyon zárkózott életet élt. Került minden alkalmat, a mely kikerülhető volt, a nyilvános szereplésre s ha csak lehetett, fiára bízta a korona képviseletét. Így a walesi herceg ünnepélyek alkalmával gyakran került előtérbe s nagy mértékben megnyerte a nép rokonszenvét, az arisztokracziát ép úgy, mint a polgárokat. Gyakran tett látogatásokat egyes főúri családok kastélyaiban s ezáltal közeli összeköttetésbe jutott azokkal, a kik most mint királynak munkatársai lesznek. Részt vett az angolok kedvelt sportjaiban: versenystájlót tartott, ott volt a nagyobb regatta-ünnepélyeken, sokat vadászott. A művészetek iránt is állandóan érdeklődött. Külső magaviselete, modora, választékos, izléses s a férfi-divat terén egész Európában irányt adó öltözködése, ép úgy a gentleman példaképét láttatta benne az angolokkal, mint gondolkodásának egyenes őszintesége.

Magánéletéből kell megismernünk az angolok új királyát, hogy uralkodásra való hivatottságáról is ítéletet mondhatunk. És magánéletének erényei, hibái sehol sem tárulnak fel oly mesterkéletlenül, mint otthonában, Sandringhamban, az ő falusi magányában, a hol a walesi herceg is megengedhette magának azt a fényűzést, hogy egyszerű falusi birtokos, szeretetreméltó házigazda lehessen.

A sandringhami birtok megvételét még Palmerston ajánlotta volt Albert hercegnek, Viktória királynő férjének, mikor az fia számára alkalmas rezidenciát keresett. A vételár 220,000 fontot tett s ez összegért a walesi herceg 1863-ban lépett birtokába az uradalomnak, mely 8000 holdnál valamivel többet számlál, s melynek egyharmada jó televény föld, egyharmada mocsár, legelő és szántóföld, egyharmada pedig vadászterület.

Az uradalom szelíd emelkedésű fensíkon terül el, hol alacsony halmok választják el a zöldelel réteket és szántófeldeket a tulajdonképeni fensíktól, melynek tetején épen az országút mellett fantasztikus külsejű kis kastély áll, a melynek fenséges gazdája «Bohóság» (Folly) nevet adott; hódolva annak az angol szokásnak, mely megköveteli, hogy minden nagy uradalomnak legyen egy ilyen tartozéka. Évenként a walesi herceg és neje két nagy bált szoktak itt adni az indiai tropheumokkal földszített nagy hálteremben: egyiket a szomszéd birtokosok, másikat a cselédség és az uradalmi zsellérek számára rendezen novemberben, a mikor Albert herceg vadászatra évenként ide szokott rándulni, s a mely hónapra esik a születésnapja is. Ilyenkor nem nehéz bármely tiszt-

séges norfolki farmernek és háznépének meghívást kapni Sandringhamban. A környék népe rajongó szeretettel veszi körül a walesi herceget és családját. Feleségéről a legnagyobb magasztalással emlékezik, fiait s leányait a leg-hizelgőbb hódolattal veszi körül. Viszont a herceg is a legnagyobb szívességgel és lekötözölő nyájassággal viseltetik a nép iránt. Nem utasít el senkit, a legszegényebb munkással is barátságosan elbeszélget.

Ha a trónörökös családja távol van, akkor hetenként kétszer, kedden és pénteken idegeneknek is megmutatják a kastély látnivalóit s a valóban mintaszerű szép gazdaságot, mely dicséri az angolok új királyának helyes gazdasági érzékét. Az uradalom pusztá homokterületeit a herceg virágzóvá tette, befásította, az egészet gondosan rendeztette, s most gazdag rétek és legelők váltakoznak rajta sűrű erdőségekkel és sós vizekkel, melyekben tömegtelen a vízi szárnyas. A herceg a rőt vadat is meghonosította, sőt Angliában ritka fehér őzet is szerzett apósának, a dán királynak vadaskertjéből.

Kiváltképen botanikai érdekessége van a

kastélyt környező diszkertnek. Minden ritkább növénypéldány apró táblácskákön botanikai nevén van jelölve. Egyiken az edinburghi herceg nevét látjuk, jelöl, hogy ő ültette volt 1885-ben. Különösen sok az araucaria. Néhány lépcsőn lemenvő, a tennis-pályához érünk, hol kényelmes hintaszékek fogadják a látogatókat. Legjutalmazóbb azonban egy rövid látogatás a walesi herceg tejjgazdaságában, istállóiban, oljaiban és különféle állatkeresztekben, melyekben egész állatkiállítás látható. Vannak eskimó kutyák, Szent Bernát-hegyiek, különféle vadászkutyák, továbbá majmok, valamint medvék is.

A lakásra szolgáló épületek a herceg intézése alatt nagy újításokon mentek át. Különös figyelmet fordítottak a tűz elleni biztonságra és a vízzel való ellátásra.

A parkban levő különféle díszépületek közt említendő egy kínai pagoda is, fantasztikus cserepekkel fődve, benne egy bronz bálvány, mely gránit monolithon trónol. A pagodához vezető út a walesi herceg rokonai és ismerős vendégei által ültetett fák sorai között visz.

Csinos anglikán temploma is van Sandring-

Magyarországi időzése alatt egy magyar főurnak adott fényképe után.

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY.

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY MAGYAR HUSZÁREZREDÉNEK ROYENRUHÁJÁBAN.

hamnak, mely a család elhunyt szerettei emlékeztetőnek van szentelve. Így egy festett üvegablakot a herceg és hercegné elhalt eseményének, egy szép emléktáblát, a magyar származású Böhm szobrász által művésziileg kivitt márvány medaillon-arczéppel Alice hercegnőnek szentelt «hű és bánatos fivére, Albert Edvárd, walesi herceg». Egy ragyogó ércsasos gyertyatartót a hercegné ajánlott fel háladásiul férje szerencsés felgyógyulásáért veszedelmes betegségből. Az e templomhoz vezető utat is kegyeletes gyászjelek ékesítik.

A Sandringhamhoz közel fekvő West-Newton helységben, mely szintén a walesi hercegné, állott a mostani templom helyén a legelső angol keresztény templom. A mostani templomnak minden szertartási tárgya az angol királyi család adománya.

Több rendbeli építkezés tanúskodik itt is a herceg áldozatkészségéről. Szép svájci lakot emeltetett az idegen vendégek elszállásolására; azonkívül Alexandra, Lujza Viktória nevére is külön-külön nyári lakok vannak elkeresztelve, valamennyi virágos kert közepén.

Sandringhamban a hercegi, most már királyi pár egyszerű családi életet szokott volt élni, koronként katonatisztek, tengerészek, diplomaták, művészek társaságában. Csak a kert rászózatára előtt őrt álló két kabátos, sisakos rendőr jelenléte árulta el a tulajdonos magas rangját. De ez a rendőr sem annyira a hercegi pár személyét őrzi, mint inkább a kastély nagybelső műkincsei védelmében teljesít szolgálatot, mert e tekintetben a sandringhami kastély valóságos múzeum. Szobáiban össze van halmozva mindaz, a mit Albert Edvárd herceg messze világrészekben tett útjai közben gyűjtött, vagy idegen fejedelmektől emlék és hódolat jeléül kapott. Ott van elhelyezve egy szobában annak a «Serapis» nevű hajónak egész bútorzata, a melyen indiai útját tette meg, s ez útjából magával hozott különböző emléktárgyai: vadász-zsákmányok, kitémött tigrisek, antilop-szarvak, rajzok és vázlatok, ezüst, arany és elefántesont szekrények, drága remekei az indus ötvösségnek s műfaragásnak. A könyvtár egyesíti magában mindazt, a mi a hazai történelmre vonatkozó mű, vagy francia és

német klasszikus megjelent. Kényelmes karszékek, íróasztalok és jó rendben tartott könyves polczok könnyítik benne a kutató és tanulmányozó munkáját.

A díszesnél díszesebb termekben felagatott képek nagyobb részint Albert Edvárd élményeit örökítik meg. Ott látható a többi közt egy kép, mely a walesi herceget az elhunyt III. Sándor csárral együtt egy három ló által vont szánon ábrázolja. A szalon a parkra néz; festett mennyezete van s tükörfalak verik vissza benne az ablak világosságát. Madame Jerichou «Fürdő lányok» című szoboresportozata s még egy más szoboresportozat egészítik ki a terem művészi berendezését. Azután következnek az ebédlő, a néhai spanyol király által ajándékozott falszőnyegekké díszítve, melyek a spanyol életből való jeleneteket tüntetnek fel; azonkívül itt függenek Frigyes császár és neje, s a királyi gyermekek arcképei, Landseer «Kanczát és csikót» ábrázoló remekműve, s maga Albert Edvárd a 4-ik huszárezred egyenruhájában.

A többi terem is érdekesek és gazdagok remek képekben; több ezek közül személyes emlék. A nagy szalon egyik oldalán van megörökítve az a szoba, melyben a walesi hercegnő született; itt függ Hansennek a kopé-hágai királyi kastélyt ábrázoló nagy olajfestménye, nemkülönben itt vannak Lujza hercegnő vázlatai, a dán királyi párról készített két arckép, a hercegnek különböző útjain elkísért művészek fölvételei, a nagy angol festő, Landseer és kutyája, reminiscenciák a herceg indiai tigrisvadászataiból, a «Serapis hajó a tengeren» s a mit elől kellett volna emlétnünk, Zichy Mihály hazánkfiának, a ki 1872 és 1873-ban látogatta meg a walesi herceget, a skót felföldi életből vett képei, fáklyatáncz, vadászkalandok, stb. Ne feledjünk el egyéb emléktárgyak közt egy pár bronz ágyút «Engénie, Louis Napoleon» fölirattal, mely III. Napoleon ajándéka; továbbá egy tropheumot a gravelotti csataterén összeszedett fegyverekből, melyet a herceg incognito látogatott meg; a híres versenylő, Kalliope patkóját; egy az orosz császár által ajándékozott jaspis vázát, stb.

Ilyen volt a most trónra lépett angol trón-

örökös eddigi otthona, melyből most kiragadta az uralkodói kötelesség, hogy fesesebb szertartásosság kimért formái közé állítsa. Palotái lesznek bizonynyal fényesebbnél-fényesebbek, de meghittebb fészke, melyhez annyi kedves személyes emlék kötné, mint Sandringhamhoz, egy sem.

JELLEMZŐ APRÓSÁGOK VIKTÓRIA ÉLETÉBŐL.

Kedves emléke a királynő gyermekkorának az a százharminczkét bábú, melyekkel egykor játszott s melyek ma is megvannak még összegyűjtve. Évekkel ezelőtt a «Strand Magazine» című folyóirat nagy cikkben, képek kíséretében ismertette ezeket a bábukat. A cikkben azonban számos tévedés fordult elő, melyeket észrevéve, a királynő maga diktált helyreigazítást titkáranak, melyet el is küldtek az illető szerkesztőségnek.

Egy ízben az akkor még kis gyermek hercegnő anyja kérdezte Lehzen kisasszonytól, a német nevelőnőtől, hogy viselte magát kis leánya. A német kisasszony erre azt felelte, hogy egy ízben illetlenül viselkedett.

— Kétszer, — igazította helyre a kis Viktória s elmondta azt is, mikor viselkedett másodszer illetlenül. Ez az igazságszeretet jellemző vonása maradt mindvégig.

Nagyon szeretett már gyermekkorában rajzolni és festeni. Híres mesterek voltak tanítói s mondják, hogy igen szép eredményekre is vitte. Akárhol járt is, a vázlatkönyv mindig nála volt a szebb vidékeket néhány vonással nagyon ügyesen tudta papírra vetni. Még hajlott korában is sokat rajzolatott a szabadban s az arisztokrata családok, a melyeket néha meglátogatott, gondoskodtak róla, hogy mindig legyen kéznél alkalmas asztal, melyen a park részleteit lerajzolhassa.

Annál kevésbé szeretett azonban zongorázni. Anyja, a versengés szellemét akarva benne felkelteni, egyszer meghívott egy vele egykorú, hét éves kis leányt, a ki az idő tájt mint hárfázó esodagyermek tett szert bizonyos nevezetességre. A kis Viktória, a mig anyja a szobában volt, figyelmesen hallgatta a kis leány muzsikálását. A mint azonban a mama kitette lábát a szobából, a kis hercegnő felhívására a hárfás leány letette hangszerét és ketten szépen leültek a földre és játszottak a babákál.

Számtalan apróságot beszélnek a fukarságig menő takarékoságáról. A legmulatságosabbak egyike ez:

A walesi herceg idősebbik fia, Albert Viktor diákkorában, mint az Eton-college növendéke volt, levelet irt nagyanyjának, melyben egy dollárt kért tőle, mert — úgymond — elvesztett egy fogadást s most meg kell fizetnie. Azt felelte neki egy hosszú levélben a királynő, hogy nem kap egy fillért sem s különben is a fogadás erköletelen dolog, különösen ha az embernek nincs pénze, hogy megfizesse.

Csakhamar megjött a kis herceg válasza, a melyben értesítette nagyanyját, hogy levelet mint becses autogrammot eladta három fonton s így elég jó üzletet csinált.

A királynő, ha valami jótékony bazára, vagy kiállításra ajándéktárgyat kérték tőle, inkább szeretett valami autogrammot, rajzot, vagy kézimunkát adni, mint valami pénzbe kerülő dolgot.

Nagyon bőkezűen adta azonban a kazsír sálókat. Indiából ugyanis nagy mennyiséget kapott belőlük minden évben ajándékkul.

A walesi herceg egy ízben egy regatta-ünnepélyen hölgyek társaságában vett részt. Figyelmeztették, hogy ott jön hajóján a királynő. Nem akarta elhinni.

— De ő az, épen most nyújtja sálját egy hölgynek, — mondja valaki.

— Sálókat osztogat? — kérdi a walesi herceg szeméhez emelve látosövét. — No, akkor csakugyan a királynő lesz.

AZ ANGOL KIRÁLYNŐ HALÁLA.

Viktória királynő betegsége január 18-án vált veszedelmessé. Az aggkor jelei mutatkoztak már a nyáron, a tél elején szellemi képességeinek csökkenése is bekövetkezett. Testi ereje azonban csak az utóbbi időben hanyatlott. Környezetéből nagyon ke-

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY FOGADTATÁSA MISKOLCZON 1888-BAN.

vés hír jutott nyilvánosságra. A Wight szigetén levő Osborne, — hol a királynő annyira szeretett tartózkodni, mert itt minden boldog házasság emlékeztette — elég távol esik Londontól arra nézve, hogy a kiváncsiság könnyen hozzá ne férhessen.

Január 19-ikére azonban Londonba nagyon nyugtalanító hírek érkeztek. A trónörökös walesi herceget is Osborneba hívták. A következő éjjel a királynő állapota annyira rosszabbodott, hogy unokáját, a német császárt is tudósították a közelinek látszó kikerülhetetlen végétől. Vilmos császár azonnal útra kelt, s január 21-ikén reggel meg is érkezett Osborneba. Édes anyja, III. Frigyes özvegye, maga is beteg lévén, el nem mehetett Kronbergből. A szomorú hír még jobban megrendítette egészségét. Az angol királynő többi gyermekei, s a walesi hercegné, ki igen szerette anyósát, körülvették a nagy beteg ágyát.

Január 22-ikén reggel minden remény eltűnt, hogy az öreg királynő életét meg lehessen hosszabbítani. A winchesteri püspök, mint a királynő udvari papja, imádkozott a haladók mellett. A királynő aludt, eszméletlen volt, délfél félre beszélt. A királyi család tagjait délután háromszor hívták a királynő betegágyához, utoljára 3 óra 30 perczkor. Időnként a királynő visszanyerte eszméletét. Mikor a királyi családot utoljára hívták, elsőnek Vilmos császár és a walesi herceg léptek be a szobába. A család többi tagja utánuk jött. A királynő rövid időre visszanyerte eszméletét, még ki tudta fejezni örömét gyermekei megjelenése fölött és különös halálját Vilmos császár odajöveteléről.

Viktória királynő egész családja jelenlétében nyugodtan szenderült el végkimerülésben. Az orvos esti hat és fél órakor mondta ki a halál bekövetkezését. A rendőrfőnök feladata volt a halálozást a kastély előtt összegyűlt néptömegnek kihirdetni. Kinyitotta a récsos ajtót, levette kalapját és ezt mondta: «Gentlemen, the Queen is dead!» (Urak, a királynő meghalt!) Mindenki levette erre hallgatagon a kalapját.

A táviratok azonnal megvitték Londonba Anglia gyászának hírért. A Szent Pál-templom öreg harangja hét órakor 81-et kongott. Az elhunyt özvegye, Londonban a színházakat és mulató helyeket lezáratták. A walesi herceg a londoni lordmayornak küldte el a hivatalos táviratot.

Az óriás angol birodalomban mindenütt nagy a gyász. Az idegen államok fejei, kormányai, parlamenti is mély megilletődéssel intézték a fájdalom és részvét nyilatkozatait Londonba.

A részvét. Királyunk az új angol királyhoz intézett táviratban fejezte ki részvétét s reményét, hogy a királynő elhunytja semmit sem változtatott a politikában nyilvánított kölcsönös barátságban.

A magyar képviselőház január 23-iki ülésén Daniel Gábor alelnök fejezte ki a Ház részvétét, s

kegyeletes szavakkal emlékezett meg a királynőről. «Ebben a gyászban — úgymond — szíve legmélyebb fájdalommal osztok a magyar nemzet is, a melynek alkotmánya ép oly régi, mint az angol, és a mely mindig szeretettel esingött azokon az uralkodókra, a kik meg bírták tartani és becsülni az ősi alkotmányt és a népek szabadságának szeretetét.» A Ház tagjai álva hallgatták a beszédet. Utána az elnök felőrára felfüggesztette az ülést. A részvét-nyilatkozatot az angol parlament elnökével közli.

Szell Kálmán miniszterelnök a magyar kormány nevében a következő táviratot küldte sir Francis Plumkett bécsi angol nagykövetségnek:

«Az a súlyos csapás, a mely az angol nemzetet inádot királynője elhunytával érte, a magyar nemzetet is a legfájdalmasabban érintette. Fenkölt uralkodónk, a kinek elhunytát siratjuk, mintaképe volt a nőnek és az uralkodónak. Uralkodásá gyarapította a brit birodalom nagyságát, megerősítette a nemzet szabadságát. Nagy nemzetük iránt táplált hagyományok rokonszenvének forra legbensőbb részvesztünk nagy fájdalmunkban. Kérjük excellenciádat, juttassa illetékes helyre legmélyebb részvétünk kifejezését.»

Az angol királynő halála hírére Budapesten az összes konzulátusi épületeken félfárczra eresztették a nemzeti lobogót. Thornton Conroy főkonzulnál igen sokan aláírták a kitért részvét-ívet. A fővárosban levő angol kolónia klubjának helyiségén, a «Hungária» fogadón kitűzték a gyászlobogót. A temetés napján gyász isteni tiszteletet tartanak.

A Nemzeti Kaszinó, melynek az új király már régen tiszteletbeli tagja, szintén részvét táviratot küldött VII. Edvárd királyhoz.

Az összes magyarországi sajtó a legnagyobb tisztelet hangján emlékezett meg Viktória királynőről.

VII. Edvárd király, India császára. Ez az új király czime. Anyja halottas ágyától Londonba sietett, hogy átvegye az uralkodást. Edvárd király fiával, a trónörökös yorki herceggel, s öccsével a connaughti herceggel január 23-án dében érkezett Londonba. A király, a ki ép úgy, mint a hercegek, polgári ruhában volt, zárt kocsiban, kíséret nélkül azonnal a Marlborough-Houseba hajtatott. A közönség néma tisztelettel üdvözölte a királyt.

A titkos tanács összehívta a St.-James palotában. A Devonshírei herceg mint a titkos tanács lord-elnöke közölte a tagokkal Viktória királynő halálát és a walesi herceg trónraléptét. Azután felszólították a királyi hercegeket és a titkos tanács legkiválóbb tagjait, hogy menjenek a királyért, a ki velök nem sokára azután megjelent a teremben, a melyben a titkos tanács tagjai összegyűlekedtek. VII. Edvárd király rövid beszédet intézett a titkos tanács tagjaihoz, mire a lord-kancellár letette vele az esküt az alkotmányra. Azután a titkos tanács tagjai tették le rangjuk szerinti sorban a hűség esküt, a mely után kezét csókolták a királynak. Abban a pillanatban, mikor a király beszélni kezdett, a palota előtt föllállott ágyuk megdőrdültek a trónraléps jeléül. Ezzel véget ért az ünnepség. Mikor a király

a St.-James palotából visszatért a Marlborough-Houseba, az utcákon lelkes üdvözlésben részesítette a közönség.

A parlament két háza délutánült össze. Valamennyi képviselő gyászruhában ült össze. Az alsóházban az elnök tett jelentést Viktória királynő haláláról és megjegyezte: «az a kötelesség vár reánk, hogy utódjának, VII. Edvárd királynak hűség esküt tegyünk.» Emután előbb az elnök, majd a Ház többi tagjai sorra letették az esküt. A felsőházban a lord-kancellár volt az első, a ki a hűség esküt letette. Utána a yorki és canterbury-i érsek, majd a yorki herceg, a connaughti herceg, Roberts lord és a többi lord tették le az esküt.

A gyász. Angliában a teljes udvari gyász július 24-ikéig, tehát fél évig tart, a félgász 1902 január 24-ikéig. — Királyunk négy heti udvari gyászt rendelt el; január 26-ikától két héten mély gyász, azontúl két héten át félgász.

Előkészületek a temetésre. A halott királynő holttestét január 24-én tették ravatalra az osbornei kastély nagy termében. A temetésről még nem intézkedtek, csak hírlik, hogy február 2-ikán tartják meg, s a koporsót csak előtte való napon szállítják Windsorbá, s onnan viszik a Frogmorei mauzóleumba. A legtöbb udvar a trónörökösöt küldi el a temetésre. A francia köztársaságot Dubois tábornok képviseli. Londonban minden gyászba borult. Az óriás városban óráról-órára növekszenek a gyász külső jelei.

ERKEL FERENCZNEK EGY FELTÁMASZTOTT DALMŰVE.

«Sarolta», vig opera három felvonásban. Bemutató előadása a Magyar Kir. Operaházban 1901 jan. 24-én.

Erkel Ferencznek ez a negyedik dalműve is csak azt bizonyítja, hogy a világ milyen igazságtalan, milyen könnyen felejt, milyen kevésbé veszi még a nagyok alkotásait is. Ilyen látványokra az eszmények után futkosó ember újra és újra kétségbeesik, a mig új bátorságra nem serkenti tiszta szépségeivel valami olyan jelenség, a melyen a «Sarolta» is, Erkelnek első vig dalműve. Fölemlíthetjük, hogy másik vig operája, a húsz évvel későbbi «Névtelen hősök», egyben s másban emlékeztet a «Sarolta»-ra, noha bizonyos, hogy sem az újabbnak szövegköltoje, Tóth Ede, nem ismerte a már szintén elhunyt Czanyuga József szövegének alakjait, sem pedig a folyton fejlődő, a zenei alkotás dolgában folyton érettebbé s újszerűbbé váló Erkel nem nyúlt lelkesülés vagy a vig műfaj külsőségeinek el-sajátítása végett évtizedekkel régebbi dalműve után. A két szövegben rokon mozzanat például a komikus öreg ember kijátszása; a zenében az egyhangon perdülő recitálás, másutt meg a magyaros ritmusoknak körülezicizomázása, ének-

futak és trillák füzérébe fojtása, a mit, úgy látszik, Erkel véglegesen mint a művészi magyar zene vig fajtájának lényegét, jellemét állapított meg. Vagy a hangszerek, vagy az énekek kara adja meg az élesen határolt choriambusi (vagy néha egyéb) ritmust, a szoprán-énekés után cifrázza, a legmagasabb hangokat csattogtatja pacirtamódra, s a kétféle hatás ellentéte és a rövid ütemek gyors, izgatott tova futása pezsgésbe hozzák a közönség véréit, földerítik hangulatát.

Derült a darabnak a meséje is, de nem túlságosan vig. Az I. felvonásban (valahol Moson egy határ-falujában folyik le az egész), az ifjú II. Géza királynak, a ki ott harcaza készen áll, kedve támad, hogy szerepet cseréljen a nép szemében Gyula vitézzel, hí barátjával; de szinte tragikus összeütközés, hogy a király épen Gyulának választottja iránt lobban szerelemre; a miért incognitójában jól lefordja a leánynak, Saroltának, rátarti apja: Ordító, a falu kántora. Belus nádor véletlenül tanítja a király felsült szerelmének.

A II. felvonásban Ordító, a ki Gyula vitézt sem ismeri közelebbről, de azért örömmel beleegyez a fiatalok frigykötésébe, másodsor is vallomáson éri az előtte még ismeretlen Gézát. Véletlenül előjön Gyula, a ki a kelepészbe jutott király (emlétt megállapodásuk szerint) «felség»-nek szólít, s míg ezek együtt eltávoznak, kántor uram oda van a boldogságtól: szentül hiszi, hogy Gyula a király s hogy trónjára fogja emelni Saroltát: «A szerelem tesz ily csodát... A legvidámabb az a magánjelene, mikor kiszinezi, hogy mi minden is legyen ő a feleség veje ura udvarában. A szerény, kedves Sarolta inkább fél, mint remél. A harcaza készülő csapatok imája hatásosan fejezi be a felvonást.

A III. felvonásban a király, a ki nem bír szenvedélyével, nagy tusakodás után elhatározza, hogy Gyula neve alatt nőül veszi Saroltát. Sátorába vonul; mi aztán csak azt látjuk, hogy a Géza terveit jól álltató nádor közre keríti azt a királyi levelet, a mely elrendeli Gyula és Sarolta egybekelését; Belus rögtön a keseregő Sarolta karjai közé viszi az igazi Gyulát, a kinek esküvéje alatt a magyar sereg diadalt ül az ellenféllel. A győztesen visszatérő király megpillantja a harcotól távol maradt Gyulát Saroltával, s haragjában számkivetésre ítéli, mire Belus jámbor arccal erősit, hogy ő a királyi írás rendelkezését teljesítette. Ez Gézát lefegyverzi; nagylelkűen kijelenti, hogy a száműzés helye ez a Végvidék, a melynek Gyula gróf címmel ura és parancsolója lesz. Csak Ordító bántja a megcsalódt rangkórás.

A celszövés bonyolítása és megoldása ügyes, de maga az alakoskodás nincs okadatolva, (még akkor Géza nem is tudja, hogy az alacsony sorsú szép leány a világon van); a véletlen nem egyszer játszik szerepet abban, hogyan jönnek-mennek a személyek; az eredeti szöveg nyelve pedig olyan régies, elavult, hogy az Opera újjal pótolhatta Várady Sándor által, a kinek neve azonban nincs a kinyomatott szövegben megnevezve. A szöveget valami nagyon elmesnek nem mondhatjuk; látványosságul sem szolgál egyéb, mint két falusi tájkép s a parasztság és katonaság ismert jelmezei; legföljebb Saroltának I. felvonásbeli élenkzöld, zsinóros rokolyáját említhetnők külön.

Ha mindezek olyan vonzók volnának, mint a zene: akkor az újdonságul színe került régi dalmi sikerét határozottan tartósan lehetne jósolni. Mert Erkel zenéje ebben a régebben mindössze hatszor adott, népszerűvé nem lett operában olyan élet-erős, oly sok nem avult el belőle, hogy akár a fiatal pár kettőseit, akár a királynak epedő, vagy Ordító-nak nevetető énekét, akár a hatásosan szerkesztett s főleg a felvonások végére helyezett karénekek s az élenk, dallamos zenekar nagy élvezettel hallgathatók. Idegenszerűség alig van a műben; tiszta magyar zene mindvégig; hogy olykor «Hunyadi László»-hoz, gyakran «Bánk bán»-hoz hasonlóan csendül: azt inkább dicséretül, semmint gáncképpen hozzuk fel.

Az előadás jó sikere Pollini-Bianchi Bianca (Sarolta) mellett, Broulik (II. Géza király), Takács (Gyula vitéz), Várady (Belus nádor), Szendrői (főpap) és igen nagy részben Hegedűs (Ordító) érdeme, valamint Szika karnagyé. K. I.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Vörösmarty Emlékkönyve. A költő születésének százados évfordulója alkalmából kiadta a székesfejérvári Vörösmarty-kör. Szerkesztette Czapáry László dr., a Vörösmarty-kör titkára. 1800—1900. Ez a című annak a nagy 4-edrét alakú s 382 lapra terjedő díszműnek, melyet a székesfejérvári Vörösmarty-kör, e derék vidéki irodalmi társulat, Vörösmarty emlékkönyve alkalmából kiadott. A nagy gondal szerkesztett emlékművet lapunk már ismer-

A legutóbbi években készült fénykép után. (Bornemizsa Pál gyűjteményéből.)

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ.

tette annyiban, hogy a Vörösmarty-kör engedélyével több becses részletet közölt belőle mutatóványul, mielőtt a derék könyv a nyilvánosságunk átadatott volna. Most kiegészítéstől még a következőket mondjuk el róla olvasóinknak.

A terjedelmes kötetet a szerkesztő előszava után dr. Vass Bertalan emlékbeszéde nyitja meg, mely után a következő fejezetek sorakoznak: **Vörösmarty-ünnep Székesfejérvárott; Vörösmarty Mihály halála alkalmából megjelent cikkek szemelvénye; Emlékbeszédek; A Vörösmarty-család leszármazása; Vörösmarty önéletrajzi feljegyzései; Vörösmarty okirata; Vörösmarty Mihályné sz. Csajághy Laura emlékezete; Vörösmarty Mihály levelezése; Vörösmarty levelezésének ismertetése, és a Vörösmartyra vonatkozó irodalom repertórium.** Az érdekes tartalmú fejezetek közt legbecsebb az, mely a levelezéseket tartalmazza; sok eddig ismeretlen adatokat foglal el magában úgy Vörösmarty, mint barátai és tisztelői tollából s nagyban hozzájárul Vörösmarty emberi és írói jellemrajzához teljessé tételéhez. Általában tudott és elismert dolog, hogy Gyulai Pál oly mesteri tollal írta meg Vörösmarty életét, hogy műve akár teljesség, akár tökéletesség tekintetében ritkítja párját; s ime a Vörösmarty-kör buzgóságának és anyjátellen fardozásának mégis sikerült egy számmal fölkatnania és egybegyűjtjenie olyan anyagot és olyan adatokat, a melyek Gyulai kitűnő munkája után is tudnak

VIKTÓRIA KIRÁLYNŐ ÁTVESZI A DÉLAFRIKAI HÁBORÚBÓL JÖTT JELENTÉSEKET.

újat, ismeretlen mondani. A könyvet Számmer Imre székesfejérvári könyvnyomó intézete szépen, díszesen állította ki. A kötet elejét Vörösmarty arcképe díszíti, s a szöveg közt is sok érdekes hasonmást és képet talál az olvasó.

Verőfény. Kötlemények. Irta Hollósi István. Kaposvár 1900. Nem ismeretlen név az irodalomban, sőt lapunk olvasói előtt sem. Hollósi István temperamentumos költő, ki sok lelkesedéssel s nem tehetség nélkül áldoz a művészetnek. Tehetése azonban nem olyan nagy szabású, hogy azt a részben reményt, melyet — Rákosi Jenő szavait idézve — táplál («Ő is lehet még nemzet fulmílje»), igazolná. Sőt ha szerényebb mértéket alkalmazunk, akkor is gyakran botlunk kisebb-nagyobb fogyatkozásokba. Már az a kis vers is, melyet a kötet mottójául írt, mutatja, hogy mily könnyen, mondhatni könnyelműen bínik a hasonlatokkal:

«Valamint a pásztor tavaszonta
Vesz a nyírből édes nyírvizet,
A költő is szintúgy vérit ontja,
Hogy a népek lenne élvezet,
A nyírfával rokonságot vallva
Szíve vérit ontja egy-egy dalba.»

Ki ne látna első tekintetre, milyen sánta ez a hasonlat? A nyírfán más éjt sebet, a pásztor; a költő ellenben saját vért ontja. Ezzel elrontja azt a hasonlatosságot, hogy a nyírfán sebéből édes nyírvíz, a költőből pedig édes dal fakad. Vagy el kellett volna hagynia a pásztor, vagy pedig úgy egészíteni ki a hasonlatot, hogy a költő szívén nem saját maga, hanem az élet, a világ éjt a sebet. A versnek is logikusnak kell lenni. Apró szerelmi dala, melyek a kötet elején foglalnak helyet, többé-kevésbé hangzatosan elmondott közlések. Melyebb, igazabb subjectív költemények az «Énekek éneke» cíművel kezdődnek; az ezt követő családi jellegű versekben sok melegséget találunk. Hollósi szereti a költői leveleket, és alkalmi költeményeket, van ezek közt egy-egy sikerültebb is. de általában a középserűség nem emelkedik túl. A verselésre elég gondot fordít, így a rimkeresésre, de ízlése néha cserben is hagyja, pl.

«Kiűn hideg tél zúg, dörömböl,
Benn meleg szív zeng, dörömböl:
Hej, kijutván zord koromból,
Ki nem vígym szép körömből.»

A kötet azonban fogyatkozásai mellett is érdemes az előolvasásra. A szerző életkérdelmeinek is többször találkoznak érdekes rajzával benne. A színhely többnyire Somogy, különösen Csurgó, melynek főiskolája, Csokonai emlékével, erős hatással van rá. A kötetet is a Csokonai-szoborbizottság adta ki, s a tiszta jóvedelem, a Csurgó felállítandó Csokonai-szobor javára esik. A kötet ára két korona. Mutatóványul az utolsó verset közöljük itt a kötetből:

A költészet örök.

Vén század, meg se tudsz tán halni: benned
Váltig rohog, rohan mindenfelé a gép.
Szegény költő, a dalról jobb letenned:
E kor csak hasznót űz, zabálja a szép.

Híába géptek minden robogása!
A míg az ég harsány zenéje mennydörög,
Míg szerelem s virág lesz: egyre-másra
Zeng addig a dal is. A költészet örök.

Nemzeti Színház. Január 18-án eredeti darab bemutatása volt: «Hőfőherke», regényes színjáték három felvonásban, előjátékkal, írta Bródy Sándor. A szerző régebbi munkása az irodalomnak, s mint elbeszélő, regényíró és hírlapíró sokat dolgozik; két év óta «Fehér könyv» címen havonként megjelenő köteteket is ad ki, melyeket egészen maga ír. A színpadon most jelent meg először egy különös elemekből szerkesztett színművel, melyben a szerző jó tulajdonságai mellett elég széleskörűségű és darabos egyenlenséget kapunk. Mindazonáltal a közönség a regényes színjátékot jól fogadta s Bródy ezen az estén sok tapsban, kihívásban részesült. A darabban mesés, naív részek, jelképes vonatkozások, rémlátások, bizarrságok, kemény realizmus dolgok keverednek össze. A szerelem estbjának hatalma emelkedik ki belőle. Az előjátékban egy éjjeli tivornyában ismerjük meg Balassát, egy nagyvárosi embert. Tiszta szerelemre vágyik, s el is megy keresni a mesebeli Hőfőherkét, az ártatlan leányt. Balassa, a ki szimbolikus alaknak tűnik föl, az erdélyi hegyek közt egy református lelkész házában föl is találja Hőfőherkét, a kis Marit, a kiben a szerző szeretettel és jól festi a másik szimbolikus alakot. A felvonásban sok vonzó és meleg színel ábrázolja a lelkész-családot, a segédlelkészrel együtt, ki titokban szerelmes Mariba; mindig szereti a papjának leányát, de viszonzásra nem talál. Balassa és Mari boldog. Hanem ott van mellettk a csáb, és elzúllott falusi doktor szenvedélyes leánya, Helena,

a ki megírja a kis gyöngye Mari deli völgyéjét, s elhatározza, hogy Balassa az övé lesz. A völgyény is ingadozik. Helena atyja, ki bolondja leányának, nem bír belenyugodni a gondolatba, hogy leánya boldogtalan legyen. Mari meghal, a doktor megmérgezte. Senki sem sejtje ezt. Ime a tiszta szerelem így pusztul el. A harmadik felvonásban Balassa és Helena már férj és feleség, s boldogoknak látszanak. A gyilkos doktornak azonban nincs nyugalma, lelkiismereti furdalása elméjét is megtámadta. Lelke könnyebbüléssel bevallja bűnét Balassának, a ki iszonyodva tudja meg, hogy Marit ez az ember megölte leánya boldogságáért. Balassa elmondja az apa vallomását Helenának is. Ekkor egyszerre megjelenik Mari szelleme; siratja önmagát, de meghosát. Ez a látomás mikor eltűnik, haldokolva hozzák a doktort, a ki megmérgezte magát. Balassa irtózáttal fordul el tőle, s követeli nejétől, Helenától is, hogy hagyja ott a holttestet, az asszony azonban nem akarja megtagadni atyját, ki érte őt, s megparancsolja, hogy vigyék holttestét az ő szobájába. A férj követeli, hogy válaszon közte és a holttest közt, de Helena a holttestet követi, a férj pedig előzi magát az asszonyt. Ez a darab befejezése, s körülbelül azt jelenti, hogy Balassa sóvárgása a tiszta szerelem után újra föléledt. A darab egyes részleteiben erősebb, mint teljes egészében. Balassa szerepét Császár több józan és éles vonással látta el, mint a mennyit ez a homályos és romantikus jellem el bír. Török Irma egyszerű, érzelmes s meghatározó a kis Mari szerepében. Márkus Emilia a szenvedélyes Helena alakját érdekesen dolgozta ki. Gabányi (a tiszteletes) és Rózsahegy az epedő segédlelkész szerepében tetszett. Györgyné is hangulatot keltett a dajka szerepében. Újházi az orvos kemény és drámai alakját játszotta. A közönség az előadással is meg volt elégedve. Bródy-nak pedig író barátjai első színpadi jelentkezésére január 23-ikán estélyt rendeztek az «Otthon» frói körben.

Víg-színház. Január 19-én egy francia bohózat került bemutatásra: «A titkos rendőr», írta Antony Mars, fordította és átdolgozta Hellai Jenő. A francia szerző eddig mint társzerző volt ismeretlen nálunk, leginkább mint Bisson társa. «A titkos rendőr» című darabot egymaga írta. Ráismerünk benne a francia bohózatok receptjére, de ha alapja nem új is, a kidolgozásában elég új van. Új alakban került elénk a férj, a ki megcsal a feleségre, s a ki a közönség kikaczagásának ad át az író. Itt Bricard rendőrfőnököt éri utol a francia színműnek e kérelhetetlen fátuma. Rendkívül ügyes rendőrkém és kitűnő a saját kémei is. Mikor tehát arra fogad egy katonatisztet, hogy legyen bár akármilyen óvatos, ő kifürkészi perczről-perczre: mit tesz, előre közpélmi lehet, hogy Bricardnak ez sikerül. A katonatiszt épen Bricard feleségének udvarol, s épen akkor, mikor Bricard nyomoz utána, találkozája van az asszonnyal. A nyomozás és minden, a mi közbe jön mulatságos, elmesé, mint a francia bohózatokban szokott. A titkos kémek kiszimatolnak, följegyeznek mindent. És mindez Bricard feleségére vonatkozik. A kémek felolvassák főnöknek a beszámolót, a szerelmesek kétségbe esnek, hogy minden kiderül. De Bricard arról győződik meg, hogy egy jelenlevő barátja feleségéről van szó, s nagylelkűen kiadja az utastást: «a nevet el kell hallgatni.» Az eleven darab Hegedűs (Bricard), Góth (a katonatiszt), Vendrei, Gál, Szatmári, Szeremi, Kalmár Piroksa, Pécsi Paula, Berzétei Ilona kezei közt megfelelő előadásban került a közönség elé.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia január 21-iki ülésén Thán Károly elnökölt. Bugarszky István levelező tag tartotta meg székfoglaló értekezését: «A bronz és aethyl-alkohol egymásra hatásának sebességéről.» Utána Högyes Endre értekezett arról: Szükséges-e ismétlődő veszett állat marása esetén az újra véd oltás. Högyes tanár szerint a vesztség ellen való beoltás tartósságának idejéről eddigig nincs tapasztalatunk. Olyan eset, hogy valakin kitért volna a vesztség, a ki már egyszer beoltatta magát és a kit később újra megmarta a veszett kutya, ha elmulasztotta az újra oltást, nem fordult elő. Kutyan tett kísérleteinél Högyes azt tapasztalta, hogy ezeknél a hatás négy év múlva megszűnik. Két ilyen kísérletnek eredményét adta elő. E kísérletek alapján azt kell fölvennünk, hogy embernél is így van a dolog. Ha tehát az emberi szervezetben is megszűnik egy idő múlva a mesterségesen előidézett mentesség a vesztség ellen, világos, hogy ismétlődő marások esetén a bekövetkező veszélyek kiküldése céljából új beoltás szükséges.

Ezután Kövesligethy Radó olvasta fel: «Az égi testek fejlődése és kora» című dolgozatának 2-ik és befejező közleményét. Majd Vámosy István, Schlesinger Lajos és Gruber Nándor szakszerű értekezéseit mutatták be.

A természettudományi társulat, az ország legnépesebb tudományos egyesülete január 23-ikán tartotta közgyűlését Wartha Vince elnöklésével.

Stevart 1831. évi metszete. (Dr. Politzer Arnold gyűjteményéből.)

VIKTÓRIA ANGOL KIRÁLYNŐ.

Megnyitójában a félézadosnál nagyobb multon tartott szemlést. A társulat 1841 június hónapjában keletkezett negyvennégy taggal. Egy év alatt a társulat tagjainak száma százharminczkettőre szaporodott s ekkor fogadták a társaság számára az első állandó szállást 200 frtért. Ma, a hatvanadik évben, a társulat tagjai fölül vannak a nyolczvezren, otthon pedig megvásárolt 200,000 koronán az Esterházy-utczában egy kétemeletes házat.

A társaság mult évi életéről Paszlauszky József titkár adott jelentést. A mult évben az alapító tagok száma tizet szaporodott s ezzel az alapító tagok száma 257. Lengyel István pénztári jelentése szerint a társulat alapítóje 11,957 koronával gyarapodott s most 285,243 korona. Ráth Arnold könyvtárnok jelentette, a könyvtár szaporodása a mult évben 243 kötet. A könyvtár állománya 11,260 mű, 23,516 kötetben.

MI UJSÁG?

Az udvar Budapesten. A király a jövő hónap 10-ike körül teljes kíséretével hosszabb időre fővárosunkba érkezik. A király itt tartózkodása alatt udvari ünnepélyekre készültek, de az angol királynő halála következtében ezeket későbbre halasztják. A bécsi Burgban január 23-ikára kitűzött udvari bál is elmaradt.

József nádor leánya. Január 17-ikén hetvenedik születésnapját ünnepelte Bécsben Erzsébet főhercegnő, József főherceg testvére, a spanyol régenskirálynő anyja. József nádor harmadik házasságából született Budán, anyja Mária Dorottya württembergi hercegnő volt. Keresztelőjét is a budai királyi palotában tartották; keresztapja Ferenc király volt, ki eszti Ferdinánd főherceggel, Magyarországon

1867. évi fénykép.

A WALESI HERCEG NEJÉVEL ÉS GYERMEKEIVEL.

parancsnokoló tábornokával képviseltette magát a családi ünnepélyen. A keresztelést Rudnay Sándor hercegprímás végezte. A főhercegnőt testvéreivel, József főherceggel és Mária Henriette főhercegnővel (a belga királynéval) együtt magyaros szellemben nevelte a magyar szívé palatinus. A főhercegnő tizenöt éves korában nőül ment eszti Ferdinánd főherceggel, IV. Ferenc modenai herceg fiához, ki azonban másfél év múlva özvegyen hagyta. E házasságból született 1840. július 5-én Mária Terézia főhercegnő, kit később a bajor régens hercegnő vett nőül. Erzsébet főhercegnő 1854-ben másodsor is férjhez ment, második férje Károly Ferdinánd főherceg volt, húsz évi házasság után 1874-ben aztán ismét özvegygőre jutott. E házasságból született Frigyes főherceg 1850-ban, Mária Krisztina főhercegnő, a spanyol régens királyné 1858-ban, Károly István főherceg 1860-ban s Jenő főherceg 1863-ban.

A honvédelmi miniszter betegsége. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter, ki már régen betegeskedik, e hó 19-ikén veszedelmes operációnak vetette magát alá. A miniszter betegsége iránt a király már régebben érdeklődött, s mikor a budapesti orvosok kimondták az operáció szükségét, a király kívánsága volt, hogy Sonnenburg berlini orvos-tanár végezze a műtétet, mint a ki a honvédelmi miniszteréhez hasonló bajokban európai hírvé specialista. A miniszter a városligetben lévő Hercz-féle sanatóriumba vitték. A veszélyes műtét szerencsésen sikerült, s bár a következő három napon a miniszter sokat szenvedett, a válságot kiállotta. Állapotáról a berlini orvos személyesen tett jelentést Ö Felsőségnek, kinek napjában többször küldenek értesítést. A miniszter betegsége részvételtjes érdeklődést kelt mindenütt, s minisztertervált, katonabajtársai, a képviselők óráról-óra tudakozódnak hogylétéről.

A Kossuth-szobor vagyona. A pesti hazai első takarékpénztár kezeli a Kossuth-szoborra begyűlt összegeket. Kimutatása szerint december 31-ikén ez az összeg az időközi kamatokkal együtt 845,000 koronát tett.

Lukács Béla síremléke. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter Ligeti Miklós szobrászművésznél megrendelte Lukács Béla síremlékét azzal a meghagyással, hogy a síremléknek kőfaragói munkálatait Lukács Béla által alapított zalatnai és székes-udvarhelyi kőfaragó iskolák készítsék el. **Ez egyetem új rektora.** Dr. Rapaius Rajmond rector egészségi állapota következtében méltóságáról lemondott. A rectorváltató tanárok január 23-án dr. Kisfaludy Á. Bélát, a hittudományi kar tanárát választották meg.

Női tanulók a budapesti egyetemen. Az egyetemen a második félévi beiratkozások most végződtek. Az orvosi fakultáson 27 és a bölcsészeten 50 női tanuló iratkozott be.

Egy jeles orvos-tanár emléke. Mihalkovics Gézának, a harmadéve elhalt orvoskari egyetemi tanárnak, az egyetem volt rectorának emlékét szoborral örökíti meg az orvosi egyetemi tanári kara s az orvoskari egyetemi ifjúság. Az érc-mellszobrot az új bevezetési intézet előtt a kertben állítják föl. A közmunkatánási intézkedésére pedig a Ferencváros egyik terét Mihalkovics-ternek nevezik el.

Gróf Teleki Samu afrikai utazása. Gróf Teleki Samu, ki évek előtt hosszabb földfedező utat tett Afrika belsejében, a múlt héten ismét Afrikába utazott. Szómálba megy és folkeresi a Szudánt is. A gróf három hónapig marad távol és ez idő alatt oroszlanra, elefantra, antilopra és gazellára vadászik Afrikában. Vele utazott herceg Liechtenstein Henrik, gróf Hoyos Ernő és gróf Potoczki József. Az utóbbit dr. Stolzmann, a varsói múzeum igazgatója kíséri.

Vérdi betegsége. Az élő opera zeneköltők legnagyobbja, az öreg Verdi József napok óta nagybetegen fekszik Milanóban. E hó 21-ikéig még egészen jól érezte magát a 88 éves zeneköltő, de e nap reggelén szélhűdés érte, s állapotát az orvosok aggasztónak ismerték föl. Január 24-ikén a halotti szentségekkel is ellátták. A január 26-iki tudósítások a betegség némi kis enyhüléséről szólnak.

A leggazdagabb csecsemő. Ha mesés vagyonra való kílátás szerencsének mondható, úgy a világ

Kurza

Photozinkografiai műintézet készíti a legjobb minőségű mindenféle nyomtatványhoz

Budapest, Szentkirályi utca 13

Az Országos Kaszinó
palotájában
Budapest, Kossuth Lajos-u. 20. sz. alatt
Megnyilt
Papirkereskedés és Képes-levelezőlap
különlegességek raktára. — Tisztelettel
KLEIN VILMOS papirkereskedése,
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 20. sz. és
VIII., Kerepesi-út 73. 8951

PEMETEFÜZÜKORKA

rekedtség köhögés és hurut ellen.

ARA 60 FILLER

Kapható minden gyógyszertárban. 8869

Epp most jelent meg
Seefehlner J. L.
cs. és kir. udvari szállítónál,
Budapest, IV., Váci-utca 20.
F. tánczrendek, ottillongfigurák, farsangi és báli
czikkek árjegyzéke. 9009
Bárkinek ingyen és bérmentve.

KWIZDA FLUID

Kigyó-jel
TOURISTA-FLUID

Erősítő és vérmegújító céljából előnd-
nyújtó használatú az összes turisták köré-
ben a legújabb és leghatékonyabb készítmény.

ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA
1 KORONA 20 FILLER.

Földi csak ülti védjeggyel. Kapható az
összes gyógyszertárban.

KREISAPOTHEKE KORNEUBURG Bécs mellett.
Főraktár Magyarország részére: 8844
Pöschl József gyógyszerháza Király-utca 12.

Kufeké féle gyermeklisztje

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajánlják
Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és bélfelteg gyermekeknek
Kapható minden gyógyszertárban drogueriában és a gyárnál R. KUFÉKÉ WIEN 1/2

CHOCOLAT
SUCHARD

schmeckt am feinsten

Wachtl és Társa

Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
Fényképészeti cikkek
raktára 8810
Fotografische Manufactur.
Új árjegyzék ingyen és bérmentve.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA

a bőrt finomra simítja és megtartja az aya olék és a bőre kinezését
Tölvesen helyettesíti a szappant és az arcz kenőcsöt.
KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI
A. Mutschke & Co.
BÉCS, I. LUGECK 3. SZ.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 8918
téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénvízű gyógy-
fürdő, páratlan gőzfürdővel és
legmodernebb iszapfürdővel,
pompás ásványvíz uszodák-
kal, kő- és kádfürdővel.
Prospektus ingyen bérmentve.

A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület

LXI. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

1901. évi február hó 2-án délelőtt 10 órakor

fogja Budapesten, Pestvármegye székháza dísztermében (IV., Városház-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1900-ik évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Egyéb igazgatósági előterjesztések.
4. A felügyelő-bizottság hét tagjának megválasztása, (alapszabályok 36. §-a).

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1900. december 31-éig nevére iratott a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt részvényeivel együtt letételt.

Budapest, 1901 január 15-én.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Nélkülözhetetlen és felülmulhatatlan, hatásában csalhatatlan.

Világczikk, kivitel minden országba.
CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD, LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb ez az egész világon híres és legkeresettebb házi- és kórházi gyógyszerész:

Thierry A. Balzsam-a

felülmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és valamennyi belső betegségek ellen. Különböző a legsikeresebb

Sebgyógyító szer.

Csupán az összes kulturálmokban bejegyzett zöld apáca védjeggyel és kapszula-
zárral, a melybe a czég van bepréselve. Egyedül valódi, kimutatható évi gyártás
6 millió palack. — 12 kicsiny és 6 dupla-palack postán, franco küldve 4 kor. — Egy
próba-palack prospektussal és a világ valamennyi államában létező raktárak jegyzékével:
1 kor. 20 fill. Sététküldés csupán az összegnek előleges utalványozása ellenében.

Thierry A. Centifolia-kenőcse

(csodakenőcs elnevezéssel), melynek húzó-ereje és gyógyhatása utólrhetetlen! Főlegességé teszi legtöbb esetben az operációkat. Ezzel a kenőccsel egy 14 esztendőes gyógyíthatatlannak tartott esetszu, sőt újabbán egy 22 esztendőes súlyos rákszerű betegség gyógyított meg. Gyulladáso és minden egyéb sebeknél, mint kiftűnő antiseptikus szer, enyhítőleg és hűsítőleg hat és csakhamar teljes gyógyulást hoz létre. Gyors puhító és oszlato hatása is van és megszabadít mindenféle, bármily mélyre hatolt idegen testektől. — Egy tégely franco 1 kor. 80 fill. az összegnek előre való beklüldése ellenében. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb. Kimutatható évenkénti gyártás 100,000 tégely. Egy egész levéltár áll rendelkezésre és megtekintésre azon eredeti bizonylatokból, melyeket e két szerrel a világ minden részéből beklüldtek. — Utánzatoktól óvakodni és figyelemmel tessek lenni a minden tégelyre beégett czégre: Apotheke zum Schutzensel des A. Thierry. A hol raktár nincsen, minden rábeszélés ellenére is tessék visszatartani a hamisított és hasonló értékűnek ajánlott készítményeket és tessék azt megrendelni egyenesen az egyedüli gyáros:

Thierry A. gyógyszerésznél, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.
(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetkezetének szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.) — Kapható Budapesten: Török József gyógyszerházban. 8907

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZÁM. 1901.

BUDAPEST, FEBRUÁR 3.

48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre 24 korona { tétlérre — 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona { tétlérre — 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona { tétlérre — 5 * Külföldi előfizetőkhez a postailag megfizetendő viteldij is eszandolód.

VISSZAEMLEKEZÉSEIM AZ ANGOL UDVARRA.

Irta Vámbéry Ármin.

Az idei tavasszal lesz tizenkét éve, hogy először volt alkalmam Viktória angol királynővel személyesen találkozni: Sandringham-ban voltam akkor a walesi herceg vendége. Ép abban az időben látogatta meg a királynő hét évi távollét után először a fiát falusi lakhelyén.

Sandringham ünnepi díszöltött ez alkalomra. Összegyűltek ott a környék előkelő urai a királynő üdvözlésére: Anglia legelőkelőbb társaságába kerültem én, az egyszerű magyar tudós. A királynő megérkezése napján este öt órakor lehívtak a fogadó-terembe, theára. A walesi herceg bemutatott Viktória királynőnek, a kinek egyszerűsége, keresetlen, szívélyes modora — tekintve birodalma óriás voltát — mélyen meghatott. Ázsiai utazásomat hozta szóba

s kérdezősködött azok felől a czélok felől, melyek nagy útmara indítottak. Azután arról kérdezősködött nagy érdeklődéssel, hogy sikerült-e Ázsiában a magyarral rokon népet fölfedeznem? Mig én a körülményekhez mért rövidséggel előadtam utazásom eredményeit, áttért utazásom egyes élményeire s az ázsiai viszonyokra. Különösen érdeklődött az ott utazásom óta végbement politikai változások iránt. Maga is tett egyes, tájékozottságra valló megjegyzéseket, de tartózkodott mindennemű véleménynyilvánítástól az oroszok ázsiai terjeszkedése dolgában.

Rendesen nyugodtan, megdondtan, halkan beszélt s többet kérdett, mint mondott. Ugyanaz este nagy diszebéd lévén, a királynő vacsora után a cserleben hozzám fordult s az Osztrák-Magyar monarchia ügyeiről kérdezősködött, mély sajnálatát fejezve ki a királyunkat és népeit Rudolf trónörökös halálával ért súlyos csapáson.

Másnap a kertben kis kocsiában sétakocsizást tett a királynő s az oldala mellett lépdelő kísérethez rendeltettem én is. A királynő ez alkalommal érdeklődve kérdezősködött Ázsia népeiről és nyelveiről. Ugyanez este fényes ünnepély volt a kastélyban: a walesi herceg elhívatta Londonból az angol főváros két legkitünőbb művészi hírességét, Irvinget és Ellen Terryt, a kik rögtönzött szinpadon a «The Bells» című drámából és a «Velencei kalmár»-ból adtak elő egyes jeleneteket. A díszes előadásnak finom selyemre nyomtatott, arany színórral szegett szinlapját ma is kegyeletes emlékül őrzöm, mint a királynő ajándékát.

A theaestélyt követő cserlen a walesi herceg hozzám fordulva így szólt: — Tanár úr, halljunk most valamit az ön emlékeiből. Erre én a királynőhöz fordulva, körülbelül a következőkép kezdtem elbeszélésemhez: — Legyen szabad Ő Felsége engedelmevel

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY.

ALEXANDRA ANGOL KIRÁLYNÉ.